

Către: domnul Viorel GARAZ,
Secretar de stat al Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării

doamna Cristina IXARI,
Secretar de Stat al Ministerului de Finanțelor

Nr. 132-24/SD din 10 Octombrie 2024

Ref.: Necesitatea reintroducerii scutirii de impozitare a veniturilor obținute de persoane fizice de la predarea reziduurilor și deșeurilor de metale feroase și neferoase

Stimate dle Viorel Garaz,
Stimată dna Cristina Ixari,

Asociația Business-ului European (EBA Moldova) exprimă înalte considerații pentru tot suportul și implicarea instituțiilor statului în implementarea Agendei de reforme în lumina procesului de aderare a RM la Uniunea Europeană, semnalând, totodată, anumite neclarități și deficiențe aferente regimului fiscal aplicabil veniturilor obținute de persoane fizice de la predarea reziduurilor și deșeurilor de metale feroase și neferoase.

1) Context

Merită menționat faptul că, prin Legea Nr. 214 din 31-07-2024 pentru modificarea unor acte normative (ce vizează politica bugetar-fiscală și vamală) au fost promovate anumite amendamente, dar care, nu reflectă, neapărat, o abordare holistică ce ține de respectarea angajamentelor asumate potrivit Acordului de Asociere, pe de o parte, dar și de promovarea unei economii circulare, protejarea grupurilor vulnerabile și fortificarea disciplinei fiscale, pe de altă parte.

În context, merită menționat faptul că tratamentul fiscal aplicabil veniturilor obținute de persoane fizice de la predarea deșeurilor este reglementat de Codul Fiscal, în speță, art. 20, lit. y) și care, în redacția începând cu **15.08.2024**, prevede faptul că se vor considera surse de venit neimpozabil doar:

„veniturile obținute de persoanele fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și a gospodăriilor țărănești (de fermier), de la predarea ambalajului returnabil, a reziduurilor și a deșeurilor de hârtie, carton, cauciuc, plastic, sticlă (cioburi de sticlă), a acumulatorilor electrice uzate, predate separat sau ca părți componente dintr-un deșeu de echipament electric sau electronic”.

După cum se poate observa, veniturile din predarea **deșeurilor de metale feroase și neferoase sunt pasibile impozitării cu un impozit pe venit la sursă în valoare de 12%**. Este important de menționat faptul că excluderea veniturilor din predarea deșeurilor de metale feroase și neferoase din categoria veniturilor neimpozabile, nu a fost consultată în avans cu

mediul de afaceri, dar nici nu a fost susținută de o analiză detaliată de impact prin care să fie argumentată necesitatea unei astfel de ingerințe.

Merită, de asemenea subliniat faptul că, pe parcursul ultimilor ani, tratamentul fiscal aferent unor astfel de venituri a variat, așa cum este detaliat mai jos.

2012 – 2021	2022 – 2023	2024 (1 ianuarie-14 august)	2024 (15 august- prezent)
În perioada respectivă, legislația stipula că veniturile obținute de persoanele fizice din predarea materiei prime secundare, inclusiv deșeurile de metale feroase și neferoase erau scutite de impozitarea la sursă. <u>Această măsură a avut scopul de a stimula colectarea și reciclarea materialelor secundare, susținând astfel protecția mediului și economia circulară.</u>	Începând cu 1 ianuarie 2022, legislația a fost amendată ¹ , <u>eliminând scutirea de impozit la sursă pentru veniturile din predarea deșeurilor de metale feroase și neferoase.</u> Astfel, veniturile din predarea acestor materiale au devenit impozabile la sursa de plată, ceea ce a marcat o schimbare semnificativă în politica fiscală.	Începând cu 1 ianuarie 2024, ca urmare a amendamentelor operate ² , a fost reintrodusă scutirea de impozit la sursă pentru veniturile obținute de persoanele fizice din predarea deșeurilor de metale feroase și neferoase. <u>Această modificare a reflectat eforturile Guvernului de a revigora colectarea acestor tipuri de materiale.</u>	Începând cu 15 august 2024, legislația a fost amendată ³ <u>excluzând din nou din lista de surse de venit neimpozabil, veniturile obținute din predarea deșeurilor de metale feroase și neferoase,</u> nefiind prezentat niciun argument merit să justifice această modificare cu un impact major.

2) Necesitatea reintroducerii mecanismului de scutire a veniturilor prin prisma politicii de mediu promovate la nivel de stat

Gestionarea eficientă a deșeurilor reprezintă un obiectiv fundamental și important pentru Republica Moldova, în special în contextul armonizării legislației naționale cu cea a Uniunii Europene. Dat fiind statutul Republicii Moldova de țară candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană, necesitatea alinierii la standardele europene devine și mai presantă.

Legea nr. 209 din 29.07.2016 (Legea 209/2016) privind deșeurile este cadrul normativ principal care stabilește principiile și obiectivele politicii de stat în acest domeniu, reflectând angajamentele asumate de Republica Moldova în procesul de integrare europeană. Transpunerea legislației comunitare⁴ subliniază importanța atingerii unor standarde europene în gestionarea deșeurilor, cu accent pe reutilizarea și reciclarea acestora, **inclusiv metalele feroase și neferoase.** Corelate cu prevederile Codului Fiscal, următoarele aspecte sunt critice.

¹ Legea nr. 204 din 24-12-2021 pentru modificarea unor acte normative

² Legea Nr. 212 din 20-07-2023 pentru modificarea unor acte normative (ce vizează politica bugetar-fiscală)

³ LEGE Nr. 214 din 31-07-2024 pentru modificarea unor acte normative (ce vizează politica bugetar-fiscală și vamală)

⁴ În speță, Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile

În primul rând, Legea 209/2016 stabilește obiective ambițioase pentru colectarea separată și reciclarea unor tipuri de deșeuri esențiale, cum ar fi hârtia, sticla, metalele și masele plastice⁵, și anume:

- până în 2025 – introducerea sistemelor de colectare separată a hârtiei, sticlei, **metalelor** și maselor plastice;
- până în 2030 – pregătirea pentru reutilizarea și reciclarea deșeurilor, cum ar fi, cel puțin, hârtia, sticla, **metalele** și masele plastice provenind din produsele casnice și, eventual, din alte surse.

Adițional, Legea 209/2016 stabilește prevederi detaliate privind gestionarea corectă a deșeurilor de către operatorii autorizați în ceea ce privește deșeurile de metale feroase și neferoase. Astfel, operatorii sunt obligați să înregistreze informații despre persoana fizică care livrează deșeurile la instalație⁶. Această cerință legislativă subliniază **importanța implicării persoanelor fizice în procesul de colectare și predare a deșeurilor de metale feroase și neferoase**, recunoscându-le rolul semnificativ în cadrul lanțului de gestionare a deșeurilor. În acest context, introducerea unei scutiri de la impozitare pentru veniturile obținute de persoanele fizice din predarea acestor tipuri de deșeuri ar spori participarea activă a cetățenilor la colectarea deșeurilor, facilitând astfel atingerea obiectivelor naționale privind protecția mediului.

În al doilea rând, trebuie subliniat faptul că, în cazul altor tipuri de deșeuri, precum hârtia, cartonul, cauciucul, plasticul, sticla și acumulatele electrice uzate, articolul 20, lit. y) al Codului Fiscal menține o abordare consecventă, de-a lungul timpului, de a scuti de impozitare astfel de venituri, fiind o reflecție fidelă a dorinței statului de a contribui la consolidarea politicilor de mediu. Or, anume acest aspect evidențiază o politică de stat care recunoaște importanța stimulării colectării deșeurilor prin facilitățile fiscale oferite.

Astfel, este absolut neclară și nefundamentată impozitarea **doar** a veniturilor de la predarea deșeurilor de metale feroase și neferoase și, care, reprezintă, la rândul lor, o prioritate recunoscută la nivel de stat conform Legii 209/2016. Aceste deșeuri, la fel ca celelalte categorii, au un impact semnificativ asupra mediului, iar gestionarea lor corectă ar contribui semnificativ la atingerea obiectivelor naționale și internaționale privind reducerea poluării și protejarea mediului înconjurător.

Lipsa unei abordări holistice și constructive influențează gradul de colectare a metalelor feroase. Conform anumitor calcule, anual în Republica Moldova se colectează circa 300 de mii de tone. În același timp, aproximativ 150.000 de mii de tone de metal nu au fost colectate în 2023, existând riscul să nu fie colectate nici în 2024⁷.

3) Necesitatea reintroducerii mecanismului de scutire prin prisma politicilor sociale

Necesitatea scutirii de la impozitare a veniturilor obținute de persoanele fizice din predarea reziduurilor și deșeurilor de metale feroase și neferoase **se bazează pe un impact social**

⁵ Legea 209/2016, art. 14, alin.(1).

⁶ Idem, art. 61, alin. (3) și (5)

⁷ Piața fierului vechi din Republica Moldova: 150 de mii de tone de metal uzat rămân necolectate. Sursa: <https://ecopresa.md/piata-fierului-vechi/>

pozitiv semnificativ, în special asupra grupurilor vulnerabile din societate, date fiind creșterea nivelului sărăciei și a șomajului în Republica Moldova.

Merită menționat faptul că profilul persoanelor care se ocupă de colectarea și predarea acestor tipuri de deșeuri este adesea caracterizat de niveluri ridicate de sărăcie și de lipsa oportunităților de angajare, în special în zonele rurale. În multe sate din Republica Moldova, locurile de muncă sunt limitate sau inexistente, ceea ce determină numeroase familii să caute modalități alternative de a-și asigura un trai minim de existență.

În context, subliniem faptul că în anul 2023, **rata sărăciei absolute în Republica Moldova a atins 31,6%**, o creștere semnificativă comparativ cu 26,8% în 2020. Discrepanțele între mediul urban și rural sunt evidente: în timp ce rata sărăciei absolute în mediul urban a fost de 17,7%, în mediul rural aceasta a ajuns la un nivel alarmant de 42,0%⁸. Sărăcia extremă a cunoscut și ea o creștere, atingând 13,8% în 2023, față de 10,8% în 2020, cu un contrast semnificativ între mediul urban (6,7%) și mediul rural (19,2%)⁹.

O bună parte dintre persoanele vulnerabile, în special cele din mediul rural, se bazează pe activități ocazionale, precum colectarea și predarea deșeurilor de metale, ca sursă modestă, dar vitală, de venit. Aceasta este una dintre puținele opțiuni disponibile pentru a acoperi necesitățile de bază. Potrivit unor date disponibil public, populația social vulnerabilă, care colectează aceste deșeuri de metal, este de circa **40-45 de mii de familii sau 80-90 de mii de persoane**, iar pentru ei aceste venituri sunt unele cruciale, riscând să fie compromise semnificativ odată cu reintroducerea impozitului de 12%. Merită, de asemenea, menționat faptul că până în 2020, circa 25% din veniturile celor 40-45 de mii de familii, sau circa 5% din toate familiile din țară, proveneau din colectarea deșeurilor de metale. În 2021, acest indicator a constituit circa 41%, iar în 2023 estimat a fi mult mai mic, de circa 10%.

În lipsa unei intervenții, impozitarea veniturilor obținute din predarea deșeurilor de metalele va continua să aibă un **efect social advers**, în special asupra celor care se află deja într-o situație economică dificilă. Grupurile vulnerabile, cum ar fi persoanele cu venituri reduse, ar fi afectate în mod disproporționat, ceea ce ar putea agrava inegalitățile sociale și le-ar limita și mai mult accesul la resurse. În multe cazuri, acești oameni nu au alte opțiuni de a genera venituri și, în lipsa unor măsuri de sprijin consistente, impozitarea veniturilor obținute din predarea deșeurilor de metalele ar putea descuraja participarea lor la procesul de reciclare, reducându-le sursa de venituri.

4) Abordarea actuală de impozitare a veniturilor ar putea genera amplificarea fenomenului economiei tenebre

Abordarea actuală privind impozitarea veniturilor obținute din predarea deșeurilor de metale feroase și neferoase de către persoanele fizice poate avea consecințe nedorite, printre

⁸ Biroul Național de Statistică. Indicatorii sărăciei absolute pe medii, 2014 -2023. Sursă: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_04%20NIV_NIV070/NIV070100.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774

⁹ Idem. Indicatorii sărăciei extreme pe medii, 2014 -2023. Sursă: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_04%20NIV_NIV070/NIV070200.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774

care și amplificarea fenomenului economiei tenebre. În lipsa unui mecanism fiscal eficient (scutirea de impozitare), există riscul ca o parte semnificativă a activităților de colectare a deșeurilor să se desfășoare în afara cadrului legal, ceea ce poate conduce la evaziune fiscală și conturarea profundă a practicilor nelocale pe piață.

Cele mai recente prevederi privind impozitarea persoanelor fizice care predau deșeuri de metale feroase și neferoase au intrat în vigoare la 15 august 2024. Dat fiind timpul scurt de la implementare a acestor modificări, nu este posibil să se calculeze încă impactul exact asupra economiei și veniturilor ratate ale statului. Cu toate acestea, putem formula următoarele ipoteze care au stat la baza fundamentării necesității reintroducerii scutirii de impozitare a veniturilor obținute de persoanele fizice de la predarea metalelor¹⁰:

- În perioada 2022-2023 (perioada în care veniturile sus-menționate erau considerate impozabile), contrar intențiilor anunțate de legiuitor, în practică, măsura nu a avut rezultatele scontate. Dimpotrivă, ea a fost utilizată ca un instrument pentru evaziunea fiscală și a generat practici nelocale pe piață.
 - Presiunea fiscală aferentă unor astfel de venituri ar fi generat pierderi la mai multe compartimente: impozit pe venit la sursa de plata, impozit pe profit și TVA.
 - Aproximativ 90% din piața de colectare a deșeurilor metalice este asigurată de persoanele fizice, fie prin puncte de colectare legale, fie prin puncte ilegale, în timp ce doar 10% provine de la persoane juridice. Astfel, impozitarea veniturilor persoanelor fizice nu doar că ar fi creat un mediu propice pentru evaziunea fiscală, dar a și împins o parte considerabilă a activităților în economia subterană, crescând semnificativ riscurile de concurență nelocală pe piață.

Mai mult, în lipsa unui mecanism eficient din punct de vedere fiscal și concurențial, populația ar putea fi tentată să livreze direct aceste deșeuri în regiunea Transnistreană. Or, o astfel de conjunctură, cu siguranță va avea o reflecție extrem de negativă în colectările bugetare ale statului (nu doar la capitolul impozit pe venit al persoanelor fizice, ci și impozit pe profit și TVA).

Prin urmare, analizând datele din trecut și impactul impozitării asupra veniturilor din colectarea deșeurilor de metale, se poate concluziona faptul că impozitarea veniturilor persoanelor fizice de la predarea deșeurilor de metale ar putea intensifica fenomenul economiei tenebre, afectând nu doar veniturile bugetare, ci și competitivitatea pieței și bunăstarea persoanelor fizice implicate în colectarea deșeurilor. Reintroducerea scutirii de la impozitarea veniturilor persoanelor fizice din acest sector ar putea contribui la reducerea acestor probleme și la stimularea conformității fiscale.

5) Practica altor state în raport cu impozitarea veniturilor din deșeuri de metal

Necesitatea scutirii de la impozitare pentru veniturile din predarea deșeurilor de metale feroase și neferoase poate fi argumentată și în contextul eforturilor depuse de Guvernul

¹⁰ <https://www.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=520d363b-9b36-4b73-836b-3f63f6af8abe>

Republicii Moldova în armonizarea legislației naționale cu cea europeană, în virtutea obținerii statutului de țară candidat în aderarea la Uniunea Europeană.

În context, merită de menționat faptul că în România, legislația fiscală exceptează din sfera de aplicare a impozitului venit, acele venituri primite de la predarea deșeurilor¹¹. Practici similare au fost implementate și în alte țări cum ar fi Germania, Franța și Statele Nordice, reflectând astfel intenția legiuitorilor de a stimula participarea cetățenilor în economia circulară. Adicional, prin scutirea de la impozitare, statele au recunoscut rolul crucial pe care cetățenii îl joacă în protejarea mediului și în reducerea consumului de resurse naturale.

În aceste țări, veniturile obținute din predarea deșeurilor de metal nu sunt impozitate, ceea ce stimulează în mod direct participarea activă a cetățenilor în procesul de reciclare și face parte din strategia lor de tranziție către o economie verde și sustenabilă.

Astfel, impozitarea veniturilor obținute din predarea deșeurilor de metale în Republica Moldova are un efect descurajant, reducând motivația cetățenilor de a contribui la reciclare. Drept rezultat, se creează obstacole pentru implicarea cetățenilor în economia circulară și pun sub semnul întrebării angajamentul asumat de Republica Moldova pentru a se conforma cu normele Uniunii Europene, inclusiv în materia de mediu și concurență între state.

6) Concluzii si propuneri

Politica fiscală actuală a Republicii Moldova, care a reintrodus începând cu 15.08.2024 impozitarea veniturilor obținute din predarea deșeurilor de metale feroase și neferoase de către persoanele fizice, poate genera efecte negative asupra colectării și reciclării acestor materiale, precum și asupra grupurilor sociale vulnerabile. Deși guvernul urmărește prin aceste măsuri să sporească veniturile la bugetul de stat, există riscul ca impactul social și economic să fie semnificativ, afectând nu doar protecția mediului, dar și mijloacele de trai ale celor implicați în colectarea deșeurilor.

Stimularea colectării și reciclării deșeurilor din metale feroase și neferoase este un obiectiv important pentru realizarea țintelor de mediu, mai ales în contextul alinierii la standardele europene impuse de Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană și transpunerea Directivei 2008/98/CE. contribuie la atingerea obiectivelor naționale de reciclare stabilite prin Legea 209/2016.

Impactul social al impozitării veniturilor obținute din predarea deșeurilor metalice nu trebuie neglijat. Într-un context de sărăcie crescută, în special în mediul rural, aceste venituri reprezintă o sursă vitală pentru multe familii vulnerabile, care se bazează pe colectarea deșeurilor pentru a supraviețui. Împovărarea acestor persoane cu impozite suplimentare nu doar că le-ar reduce și mai mult veniturile, dar ar putea amplifica inegalitățile economice și sociale, limitându-le accesul la resurse și oportunități. În acest sens, reintroducerea scutirilor ar putea fi o măsură importantă pentru a proteja aceste grupuri vulnerabile și pentru a le oferi sprijin economic într-un mediu tot mai dificil.

¹¹ Codul Fiscal. Art. 62, lit. f). Sursa: https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/Cod_fiscal_norme_2023.htm

Nu în ultimul rând, abordarea actuală de impozitare a veniturilor obținute din predarea deșeurilor riscă să amplifice fenomenul economiei subterane, având în vedere tendința unor persoane de a evita plata impozitelor prin desfășurarea activităților în afara cadrului legal. Fără un sistem de fiscal bine gândit și argumentat, există riscul ca o parte semnificativă din colectarea deșeurilor să fie transferată în economia informală, afectând astfel piața legală și reducând eficiența politicilor fiscale.

Astfel, **îndemnăm autoritățile să ia în considerare preocupările și recomandările noastre cu privire la necesitatea reintroducerii mecanismului de scutire al veniturilor obținute din predarea deșeurilor metalice de către persoanele fizice.** Abordarea problemelor menționate mai sus va spori eficiența administrării și disciplinei fiscale, asigurându-se astfel că sunt îndeplinite aceste obiectivele fără a impune sarcini fiscale suplimentare păturilor social-vulnerabile.

Reintroducerea scutirii de impozitare a unor astfel de venituri, pe de o parte, ar încuraja cetățenii să participe mai activ la procesul de colectare a deșeurilor, iar pe de altă parte, ar alinia politica fiscală a Republicii Moldova cu cea a țărilor europene, sprijinind astfel tranziția către o economie circulară și verde. Această măsură ar fi nu doar un pas important în protejarea mediului, dar și o dovadă clară a angajamentului țării față de integrarea europeană.

Apreciam atenția acordată acestei probleme importante și așteptăm cu nerăbdare sprijinul dumneavoastră. Având în vedere urgența soluționării acestei probleme (eventual prin a ne aduce contribuția la procesul de amendare a politicii fiscale și vamale pentru 2025), am aprecia foarte mult oportunitatea de a organiza o discuție amplă pentru a discuta impactul propunerii noastre.

Cu înaltă considerațiune,

Mariana RUFA
Director Executiv

Document semnat electronic. Pentru verificarea semnăturii a se accesa: <https://msign.gov.md>

Executor: Sandra DOLGHII
Email: sandra.dolghii@eba.md
Tel. 022 907025, 069949404